

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 475/2021-19

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a zo sudcov Miroslava Duriša a Ladislava Duditša (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **Základnej školy s materskou školou Šoporňa**, Šoporňa 133, IČO 36 080 519, zastúpenej Mgr. Slavomírom Trnkócyom, advokátom, Záhradnícka 71, Bratislava, proti rozsudku Krajského súdu v Trnave č. k. 10 CoPr 6/2017 z 28. augusta 2018 a proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 7 Cdo 70/2019 z 29. mája 2019 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 30. septembra 2019 domáha vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s čl. 1 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 10 CoPr 6/2017 z 28. augusta 2018 (ďalej len „napadnutý rozsudok krajského súdu“) a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 7 Cdo 70/2019 z 29. mája 2019 (ďalej len „napadnuté uznesenie najvyššieho súdu“). Sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd zrušil napadnutý rozsudok krajského súdu a napadnuté uznesenie najvyššieho súdu a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie. Zároveň žiada o priznanie náhrady trov konania pred ústavným súdom v sume 415,52 eur.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka vystupovala v procesnom postavení žalovanej v spore o neplatnosť okamžitého skončenia pracovného pomeru vedenom na Okresnom súde Galanta (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 25 Cpr 1/2015. Žalobca po ukončení výkonu verejnej funkcie starostu obce Šoporňa oznámil sťažovateľke svoj záujem pokračovať v pracovnom pomere z dôvodu skončenia svojho funkčného obdobia 2. januára 2015 v pracovnej pozícii riaditeľa sťažovateľky. Na uvedené oznámenie žalobcu sťažovateľka reagovala tak, že k 27. decembru 2010 ho neevidujú ako zamestnanca v hlavnom pracovnom pomere. Listom z 29. decembra 2014

preto žalobca informoval zriaďovateľa, t. j. obec Šoporňa, o tomto oznámení sťažovateľky. Žalobca trval na ďalšom zamestnávaní a pokračovaní v prerušenom výkone funkcie riaditeľa. Následne 2. januára 2015 bola uzatvorená dohoda o skončení pracovného pomeru medzi zriaďovateľom obcou Šoporňa a žalobcom ako zamestnancom sťažovateľky podľa § 60 zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov (ďalej len „Zákonník práce“) z dôvodov uvedených v § 63 ods. 1 písm. b) Zákonníka práce (o tejto dohode bolo neskôr rozhodnuté, že je neplatná). Žalobca sa teda mylne domnieval, že došlo k platnému skončeniu pracovného pomeru predmetnou dohodou, a preto už nie je v pracovnom pomere so sťažovateľkou. Z tohto dôvodu nereagoval na jej výzvy, aby nastúpil do práce a vykonával pozíciu učiteľa na druhom stupni. Následne sťažovateľka pristúpila k okamžitému skončeniu pracovného pomeru so žalobcom.

3. Okresný súd rozsudkom č. k. 25 Cpr 1/2015 zo 14. augusta 2017 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) zamietol žalobu o určenie neplatnosti okamžitého skončenia pracovného pomeru a žalobcovi uložil povinnosť zaplatiť sťažovateľke náhradu trov konania v plnom rozsahu. Proti rozsudku okresného súdu žalobca podal odvolanie, o ktorom bolo rozhodnuté napadnutým rozsudkom krajského súdu. Krajský súd zmenil rozsudok okresného súdu tak, že určil, že okamžité skončenie pracovného pomeru z 26. januára 2015 je neplatné, a žalobcovi nepriznal náhradu trov konania. Proti napadnutému rozsudku krajského súdu sťažovateľka podala dovolanie podľa § 420 písm. f) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“) a § 421 písm. a) CSP, ktoré bolo odmietnuté napadnutým uznesením najvyššieho súdu.

II.

Argumentácia sťažovateľky

4. Sťažovateľka namieťa, že krajský súd v napadnutom rozsudku neuviedol, z akého dôvodu neprihliadol na jednu zo základných zásad súkromného práva, t. j. neznalosť zákona neospravedľuje („*ignorantia legis non excusat*“), z ktorej vyplýva aj to, že neznalosť platného právneho poriadku nikoho nevyvíňa z právnej zodpovednosti za jeho porušenie. Krajský súd ani najvyšší súd neuviedli, z akého dôvodu by žalobca nemal znášať následky svojho konania. Sťažovateľka upriamila pozornosť aj na zásadu „*vigilantibus iura scripta sunt*“, t. j. bdelym patria práva, ktorú najvyšší súd a krajský súd pri posudzovaní konania strán sporu opomenuli, neprihliadali na ňu alebo ju jednoducho ignorovali.

5. Sťažovateľka ďalej poznamenala, že krajský súd vytvoril novú kategóriu porušenia pracovnej disciplíny nad rozsah platného právneho poriadku, čo najvyšší súd nepovažoval za dovolací dôvod podľa § 421 CSP. V žalobe žalobca uviedol ako dôvod neplatnosti okamžitého skončenia pracovného pomeru so sťažovateľkou len dohodu o ukončení pracovného pomeru z 2. januára 2015 (túto krajský súd už skorším rozhodnutím označil za neplatnú), a preto nepostupoval podľa § 132 CSP. Túto skutočnosť najvyšší súd opätovne nepovažoval za dovolací dôvod. Keďže po skoršom rozhodnutí krajského súdu žalobca žalobu nedoplnil ani nezmenil o argumentáciu, z ktorej by boli zrejmé dôvody neplatnosti okamžitého skončenia pracovného pomeru, je zrejmé, že jeho žaloba je nedôvodná. Krajský súd postupoval pri svojom rozhodovaní nad rozsah návrhov strán sporu, a preto sa neriadil § 379 CSP, čo pre najvyšší súd nebolo podstatné ako dovolací dôvod.

6. Podľa sťažovateľky argumentácia krajského súdu rozhodnutím najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 12/2008 je nesprávna, keďže najvyšší súd v predmetnom konaní považoval neospravedlnenú absenciu v práci v trvaní 13 kalendárnych dní za dôvod na okamžité skončenie pracovného pomeru. V tomto prípade je však väčšia intenzita porušenia platného právneho poriadku (15 pracovných dní) a aj s predchádzajúcou výzvou zamestnávateľa, ktorá bola žalobcom ignorovaná, bola posúdená v rozpore s ustálenou rozhodovacou činnosťou najvyššieho súdu. Argumentácia krajského súdu, že nebola žiadnym spôsobom preukázaná škoda, ktorá by bola sťažovateľke neospravedlnenou neprítomnosťou žalobcu na pracovisku vznikla, nie je náležitá. Neexistuje dôvod, aby sa v tejto veci mala zisťovať spôsobená škoda. Z povahy činnosti sťažovateľky neúčast' zamestnanca na pracovisku, t. j. vo vyučovacom procese, nemôže spôsobiť priamu škodu. Zákonník práce pozná len menej závažné a závažné porušenie pracovnej disciplíny. Ak by zamestnanci pri svojej neospravedlnenej absencii v práci tvrdili, že konali v omyle, tak pre zamestnávateľa ale aj celú spoločnosť by to malo ďalekosiahle následky, keďže by sa už nikto nemusel riadiť pravidlami.

7. Podľa názoru sťažovateľky *«ak by sa mala požiadavka na vznik škody viazať bez uvedenia vo všeobecnom záväznom právnom predpise „len“ na základe rozhodnutia súdu ako orgánu aplikácie práva bez akéhokolvek testu proporcionality, bez posúdenia vhodnosti a účelnosti, išlo by zjavne o arbitrárne konanie súdu ako orgánu aplikácie práva.»*. Nie je zrejmé, na základe čoho krajský súd tvrdil, že sťažovateľka nepreukázala žalobcom spôsobenú škodu, keď to platný právny poriadok nevyžaduje. V celom konaní žalobca nepredniesol jediné tvrdenie, z ktorého by malo byť zrejmé, že by túto skutočnosť sťažovateľka mala preukazovať v konaní pred súdom. V konaní súdy nepožadovali, aby sťažovateľka preukazovala škodu, ktorá jej mala vzniknúť závažným porušením pracovnej disciplíny. Z tohto dôvodu nemohol krajský súd skonštatovať, že ju sťažovateľka nepreukázala. Zo žiadneho právneho predpisu a ani zo spôsobu vedenia konania jej táto povinnosť nevyplývala, a preto rozhodnutie krajského súdu je možné bez akýchkoľvek pochybností považovať za exces, ktorý zakladá prípustnosť dovolania.

8. Pre sťažovateľku nie je pochopiteľné, ako mohol krajský súd omyl žalobcu, ktorý nebol spôsobený sťažovateľkou, považovať za dôvod neplatnosti okamžitého skončenia pracovného pomeru. Tento omyl si žalobca vyvolal sám, keď *„sám so sebou“* uzatvoril dohodu o skončení pracovného pomeru. Ak sa žalobca domnieval, že nie je zamestnancom sťažovateľky, neuzatváral by dohodu o skončení pracovného pomeru o niekoľko dní neskôr. Krajský súd mal jednoznačne svoje rozhodnutie zdôvodniť, pretože žalobca v priebehu celého konania mieru intenzity porušenia svojich povinností nikdy ani len nespomenul a nikdy rovnako nespomenul ani škodu, ktorej preukázanie od sťažovateľky nepožadoval v konaní dokazovať.

9. Krajský súd nedodrжал obsahové náležitosti rozsudku, ktoré určuje Civilný sporový poriadok. Z jeho písomného vyhotovenia musí vyplývať jeho opodstatnenosť, pravdivosť, zákonnosť a spravodlivosť rozhodnutia v konkrétnej veci. Nie je možné len konštatovať, že odôvodnenie napadnutého rozsudku krajského súdu nebolo podľa predstáv sťažovateľky (s. 8 napadnutého uznesenia najvyššieho súdu). Sťažovateľka uviedla, že *„na margo už spomínaného hodnotenia kvality odôvodnenia Rozsudku Krajského súdu v Trnave Najvyšším súdom Slovenskej republiky, že tvrdenie Sťažovateľky v dovolaní, o nepresvedčivosti odôvodnenia a tým aj jeho arbitrárnosti, mala na mysli Sťažovateľka nepresvedčivosť odôvodnenia ako nepresvedčivosť výsledku intelektuálnej práce súdu, vyjadrenú v ním vydanom rozsudku. Za presvedčivé odôvodnenie je možné považovať odôvodnenie, ktoré pôsobí ako logicky pochopiteľný celok, ktorého jadro tvoria*

čiastkové zistenia vykonané z riadne vykonaných a vyhodnotených dôkazov, ktoré logicky vyúsťujú v záver o zistenej skutkovej podstate prípadu, ktorá bola súdom podrobená právnej kvalifikácii a ktorá bola súdom podradená v takto zistenom skutku pod právnu normu, s vymedzením príslušnej právnej argumentácie. Takéto odôvodnenie naozaj ale Rozsudok Krajského súdu v Trnave neobsahoval.“. V danom prípade, keď sa ústavnou sťažnosťou napadnuté rozhodnutia všeobecných súdov javia ako rozhodnutia vydané v rozpore s platným právnym poriadkom, by bolo vhodné, aby tieto uviedli jasné a zrozumiteľné odôvodnenie.

10. Najvyšší súd aplikoval judikatúru k neplatnému právnemu predpisu (Občiansky súdny poriadok) bez toho, aby uviedol, v čom je prípad totožný oproti v súčasnosti platnej zákonnej úprave. V tejto súvislosti sťažovateľka poukázala na zjednocujúce stanovisko najvyššieho súdu R 2/2016, keď uviedla, že *«formalistické uvedenie právnych termínov, ktoré rovnako znejú, ale ku ktorým sa viažu rôzne pravidlá, nie je možné odbiť len tým, že nepreskúmateľnosť zakladá „len“ inú vadu konania a len výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania»*. Najvyšší súd sa teda odvolával na svoje predchádzajúce rozhodnutia, ktoré boli vydané podľa neplatných právnych predpisov, a ani sa len neobťažoval uviesť, v čom by mali byť aktuálne aj pri rozhodovacej činnosti podľa platného a aktuálneho právneho poriadku, keď rozhodoval konkrétny prípad sťažovateľky.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

11. Ústavný súd v súlade s § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť sťažovateľky, pričom posudzoval, či jej prijatiu na ďalšie konanie nebránia dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

III.A. K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 1 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu:

12. Ústavný súd poukazuje na princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy (... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd), ktorého zmyslom je, že ústavný súd môže konať o namietanom porušení sťažovateľových práv a meritórne (vecne) sa zaoberať podanou sťažnosťou iba vtedy, ak sa sťažovateľ nemôže v súčasnosti a nebude môcť ani v budúcnosti domáhať ochrany svojich práv pred iným orgánom verejnej moci prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na ochranu jeho práv poskytuje. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich (II. ÚS 122/05, IV. ÚS 179/05, I. ÚS 311/08).

13. Zmyslom a účelom princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale rovnako je aj úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci výkonu im zverených kompetencií. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver

by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

14. Ústavný súd uvádza, že najvyšší súd bol oprávnený a povinný preskúmať napadnutý rozsudok krajského súdu na základe sťažovateľkou podaného dovolania. Z uvedeného vyplýva, že existoval iný súd rozhodujúci o ochrane práv sťažovateľky (najvyšší súd), čo vylučuje právomoc ústavného súdu na prieskum ústavnou sťažnosťou prezentovaného porušenia v bode 1 uvedených práv napadnutým rozsudkom krajského súdu.

15. Ústavný súd preto túto časť ústavnej sťažnosti sťažovateľky pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde z dôvodu, že ústavný súd nemá právomoc na jej prerokovanie.

III.B. K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 1 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu:

16. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

17. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo prejednaná súdom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

18. K otázke vzťahu medzi čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru sa ústavný súd vyjadril, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07) a ich prípadné porušenie možno preskúmať spoločne.

19. Do obsahu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru patrí právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 77/02). Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci.

20. Súčasťou obsahu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo účastníka konania na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia (napr. II. ÚS 209/04, III. ÚS 95/06, III. ÚS 206/07), t. j. na také odôvodnenie, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka konania na spravodlivý proces (m. m. IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania (IV. ÚS 115/03).

21. Najvyšší súd je viazaný rozsahom dovolania okrem prípadov, ak od rozhodnutia o napadnutom výroku závisí výrok, ktorý dovolaním nebol dotknutý, ide o nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 a dovolanie podal len niektorý zo subjektov, určitý spôsob usporiadania vzťahu medzi stranami vyplýva z osobitného predpisu [§ 439 písm. a), b) a c) CSP]. Dovolací súd je viazaný dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP) a skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP). Dovolací súd však nie je viazaný dovolacím návrhom, t. j. petitom dovolania (§ 441 CSP).

22. Z konštantnej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že samotná otázka posúdenia podmienok pre uskutočnenie dovolacieho konania vrátane posúdenia otázky prípustnosti dovolania patrí do výlučnej právomoci najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu. Posúdenie tejto otázky je teda vecou zákonnosti a jej vyriešenie v súlade s ustanoveniami Civilného sporového poriadku, ktoré v zmysle čl. 46 ods. 4 ústavy majú ustanovovať podrobnosti o realizácii základného práva na súdnu ochranu vyplývajúceho z čl. 46 ods. 1 ústavy (obdobne čl. 6 ods. 1 dohovoru), v konečnom dôsledku nemôže viesť k záveru o porušení označených práv sťažovateľa (III. ÚS 450/2017). To samozrejme neplatí, ak by najvyšší súd posúdil otázku prípustnosti dovolania ústavne neudržateľne v neprospech sťažovateľa.

23. Súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy preto nie je povinnosť dovolacieho súdu akceptovať dôvody prípustnosti opravného prostriedku uvádzané sťažovateľom, v dôsledku čoho ich „nerešpektovanie“ ani nemožno bez ďalšieho považovať za porušenie označeného základného práva. V opačnom prípade by totiž dovolací súd stratil možnosť posúdiť, či zákonné dôvody prípustnosti alebo neprípustnosti podaného opravného prostriedku vôbec boli naplnené.

24. Ústavný súd sa oboznámil s dovolaním sťažovateľky a napadnutým uznesením najvyššieho súdu, aby v kontexte jeho obsahu vyhodnotil obsah námietok prezentovaných sťažovateľkou v ústavnej sťažnosti. Zároveň ústavný súd posúdil zlučiteľnosť obsahu napadnutého uznesenia najvyššieho súdu s limitmi v bode 1 označených článkov ústavy a dohovoru, ktorých porušenie sa namieta, a to v rozsahu naznačenom v bodoch 19 a 20 odôvodnenia. Inými slovami, posudzoval ústavnú udržateľnosť napadnutého uznesenia najvyššieho súdu.

25. Najvyšší súd uviedol, že sťažovateľka vyvodzovala prípustnosť dovolania z § 420 písm. f) CSP. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú zásah všeobecného súdu do práva na spravodlivý proces a nesprávny procesný postup všeobecného súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

26. V tejto súvislosti najvyšší súd uviedol, že napadnutý rozsudok krajského súdu „*uvádza skutkový stav, ktorý považoval odvolací súd za rozhodujúci, stanoviská strán sporu k prerokúvanej veci, výsledky vykonaného dokazovania, obsah odvolania i právne predpisy, z ktorých vyvodil svoje právne názory vysvetlené v odôvodnení. Odvolací súd zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, ktoré ho viedli k rozhodnutiu; jeho postup, vo vzájomnej súvislosti s konaním a rozhodnutím prvoinštančného súdu, nemožno považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny, teda v danom prípade odvolací súd procesné nekonal spôsobom zmätočným, ktorý by mal za následok vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP. Žalovaná preto nedôvodné argumentovala, že rozsudok dovolacieho súdu je nepreskúmateľný.*“.

27. Najvyšší súd tiež poukázal na závery zjednocujúceho stanoviska prijatého občianskoprávnym kolégiom najvyššieho súdu R 2/2016, podľa ktorého „*Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.*“. Konštatoval, že zmeny v právnej úprave dovolania a dovolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, sa podstaty a zmyslu tohto stanoviska nedotkli, preto ho treba považovať aj naďalej za aktuálne.

28. Ústavný súd však nemôže nedoplniť, že aktuálnosť citovaného stanoviska po nadobudnutí účinnosti novej právnej úpravy dovolania je potrebné chápať v tom zmysle, že pokiaľ rozhodnutie odvolacieho súdu v podstatných bodoch nespĺňa požiadavky vyplývajúce z čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, zodpovedá táto okolnosť dôvodu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP. Znamená to, že stratilo význam vyčleňovanie z tejto kategórie „inej vady konania“ podľa predchádzajúcej právnej úpravy a taká vada, ak má znaky uvedené v predchádzajúcej vete, zakladá prípustnosť dovolania podľa dotknutého (v nej označeného) ustanovenia. Včlenením do textu zákona formulácie o práve na spravodlivý proces sa požiadavky na odôvodnenie rozhodnutia neliberalizovali, ale, naopak, sprísnil. V konečnom dôsledku zároveň platí, že vo sfére právneho poriadku Slovenskej republiky možno požadovať aj vyšší stupeň ochrany základných práv, než zodpovedá štandardom rozhodovacej činnosti Európskeho súdu pre ľudské práva, ako to vyplýva zo vzťahu dohovoru a zákona podľa čl. 154c ods. 1 ústavy (porovnaj IV. ÚS 314/2020).

29. Najvyšší súd teda považoval odôvodnenie napadnutého rozsudku krajského súdu v spojení s odôvodnením rozsudku okresného súdu za dostatočné. Na základe uvedeného najvyšší súd preto dospel k záveru, že obe rozhodnutia súdov nižšej inštancie zodpovedajú požiadavkám kladeným na odôvodnenie súdnych rozhodnutí. Najvyšší súd teda neodmietol zaoberať sa dovolaním sťažovateľky v časti namietanej nepreskúmateľnosti napadnutého rozsudku krajského súdu. Dovolanie sťažovateľky v tejto časti najvyšší súd riadne preskúmal, ale keďže dôvody zakladajúce prípustnosť dovolania nezistil, sformuloval svoj právny záver o neprípustnosti podaného mimoriadneho opravného prostriedku podľa § 447 písm. c) CSP. Najvyšší súd teda rozhodol spôsobom, ktorý mu Civilný sporový poriadok vyslovene umožňuje. Najvyšší súd sa teda ako dovolací súd v napadnutom uznesení podľa názoru ústavného súdu zaoberal a ústavne akceptovateľným spôsobom vysporiadal s námietkou sťažovateľky, ktorou odôvodňoval prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

30. Najvyšší súd ďalej v dôvodoch rozhodnutia uviedol, že podstatná časť námietok sťažovateľky v dovolaní sa týkala nesprávneho právneho posúdenia veci, pričom sťažovateľka nevymedzila dovolací dôvod podľa § 432 ods. 2 CSP. Sťažovateľka v dovolaní len uviedla, že podáva dovolanie podľa § 421 ods. 2, 3 CSP. Vychádzajúc z obsahu dovolania, najvyšší súd zastával názor, že sťažovateľka uplatnila dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu.

31. Sťažovateľka totiž v dovolaní namietala, že krajský súd v napadnutom rozsudku nesprávne vychádzal z rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 12/2008, v ktorom najvyšší súd považoval neospravedlненú absenciu v práci v trvaní 13 kalendárnych dní za dôvod na okamžité skončenie pracovného pomeru, a v predmetnom spore bola podľa názoru sťažovateľky väčšia intenzita porušenia platného právneho poriadku (15 pracovných dní a aj s predchádzajúcou výzvou zamestnávateľa, ktorá bola žalobcom odignorovaná).

32. V tejto súvislosti najvyšší súd vytkol sťažovateľke, že v dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a) CSP, by mal dovolateľ konkretizovať právnu otázku (v žiadnom prípade nie skutkovú otázku) riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, ďalej vysvetliť (a označením rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, a uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená.

33. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu implicitne vyplýva, že námietka dovolateľky vo vzťahu k nesprávnej argumentácii rozhodnutím najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 12/2008 zo strany krajského súdu, bola jedinou zmysluplnou dovolacou námietkou týkajúcou sa nesprávneho právneho posúdenia veci, ktorú najvyšší súd dokázal vyextrahovať z dovolania. Po preskúmaní dovolania sťažovateľky ústavný súd uvádza, že jeho obsahom je v zásade len polemika s právnym názorom krajského súdu, resp. kritika toho, ako krajský súd právne posúdil vec sťažovateľky, čo nezodpovedá spôsobu vymedzenia dovolacej otázky podľa § 432 ods. 2 CSP. Ústavný súd tak považuje materiálny prístup najvyššieho súdu k dovolaciemu prieskumu za priaznivý pre dovolateľku, ktorej dovolanie zjavne neobsahovalo všetky náležitosti.

34. Ústavný súd zároveň zdôrazňuje, že rovnako ako pri ústavnej sťažnosti, tak aj v prípade dovolania je zákonom požadované obligatórne zastúpenie advokátom. Táto požiadavka sleduje okrem iného aj to, aby mal dovolateľ či sťažovateľ zabezpečenú právnu pomoc pri odborne náročných podaniach adresovaných najvyššiemu súdu alebo ústavnému súdu. Podobne platí, že postavenie a prieskumná právomoc najvyššieho súdu a ústavného súdu si zasluhuje a zároveň musí vyžadovať, aby dovolateľ či sťažovateľ prostredníctvom advokáta odborne a argumentačne kvalifikovane odôvodnil dovolanie či ústavnú sťažnosť.

35. Vo vzťahu k obsahu § 421 ods. 1 písm. a) CSP ďalej ústavný súd uvádza, že súčasná právna úprava dáva dovolaciemu súdu právomoc posúdiť, či v konkrétnom prípade ide o „odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“, a z tohto pohľadu rozhodnúť o prípustnosti dovolania. Dôvod prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP sa viaže na ustálenú judikatúru, ktorá nebola rešpektovaná odvolacím súdom, a to v tom, že odvolací súd zaujal iný právny záver, než aký v konkrétnej právnej otázke zaujal najvyšší súd v rozhodnutiach, ktoré boli zverejnené ako súdne rozhodnutia zásadného významu v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, poprípade ktoré je možné inak identifikovať ako ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu.

36. Jednotnou interpretáciou zákona sa totiž zabezpečuje jednota uplatnenia právnej úpravy v rovnakých prípadoch, zvyšuje sa právna istota a subjektom práva sa umožňuje predvídať postup súdu, ktorý právna norma ukladá alebo predvída. Predvídateľnosťou rozhodovania sa naplňuje materiálne chápanie právneho štátu a vylučuje sa priestor pre prípadnú svojvôľu. Požiadavka,

aby sa na určitú právne relevantnú otázku pri opakovaní v rovnakých podmienkach dala rovnaká odpoveď, je neodmysliteľnou súčasťou princípu právnej istoty.

37. V rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 12/2008 bolo uvedené, že *„porušenie pracovnej disciplíny najvyššej intenzity (závažné porušenie), je dôvodom pre okamžité skončenie pracovného pomeru alebo pre výpoveď z pracovného pomeru (§ 68 ods. 1 písm. b/ a § 63 ods. 1 písm. e/, časť vety pred bodkočiarkou Zákonníka práce). Tieto pojmy, napriek tomu, že od ich vymedzenia závisí možnosť a rozsah postihu zamestnanca. Zákonník práce nedefinuje a ani neustanovuje, z akých hľadísk treba pri ich posudzovaní vychádzať. Jedným zo základných hľadísk pri rozhodovaní o postihu za porušenie pracovnej disciplíny je intenzita porušenia pracovnej disciplíny. Hodnotenie intenzity porušenia pracovnej disciplíny závisí od konkrétnych okolností a ovplyvňuje ho tak osoba zamestnanca, jeho doterajší postoj k plneniu pracovných povinností, spôsob a intenzita porušenia konkrétnych pracovných povinností, ako aj situácia, v ktorej k porušeniu došlo, dôsledky porušenia pre zamestnávateľa, či konanie zamestnanca spôsobilo zamestnávateľovi škodu a pod.“*

38. Najvyšší súd uviedol, že v otázke skúmania, či porušenie pracovných povinností je zavinené, akej je intenzity, a jej hodnotenia sa krajský súd neodklonil od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu uvedenej v predchádzajúcom odseku v citovanom rozhodnutí najvyššieho súdu. V citovanom rozhodnutí najvyšší súd konštatoval, že *„pri hodnotení intenzity porušenia pracovnej disciplíny sa vychádza z konkrétnych okolností, spôsobu a intenzity porušenia konkrétnych pracovných povinností, ako aj situácia, v ktorej k porušeniu došlo, dôsledky porušenia pre zamestnávateľa, či konanie zamestnanca spôsobilo zamestnávateľovi škodu a pod.“*. Podľa názoru najvyššieho súdu preto právny záver krajského súdu (v tejto veci neospravedlnená absencia zamestnanca vzhľadom na skutkové okolnosti prípadu nebola takej intenzity, aby založila dôvod na okamžité skončenie pracovného pomeru) nie je odklonom od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Najvyšší súd zároveň doplnil, že *„samotné posúdenie dĺžky trvania neospravedlnenej absencie v práci ako dôvod porušenia pracovnej disciplíny treba posudzovať individuálne s prihliadnutím na všetky okolnosti prípadu, a preto dovolací súd poznamenáva, že ide o skutkovú otázku a nie právnu, v zmysle ktorej by sa odvolací súd mohol odkloniť od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.“*

39. Po preskúmaní napadnutého uznesenia najvyššieho súdu ústavný súd argumentáciu sťažovateľky nevyhodnotil ako spôsobilú spochybniť jeho ústavnú udržateľnosť. Podľa názoru ústavného súdu sa najvyšší súd v napadnutom uznesení náležite vysporiadal s otázkou prípustnosti dovolania sťažovateľky, aj pokiaľ ide o túto otázku, a dôvody, pre ktoré dovolanie sťažovateľky odmietol, zreteľne sformuloval [§ 447 písm. c) CSP]. Podľa názoru ústavného súdu preto právny záver najvyššieho súdu nevykazuje znaky arbitrárnosti, zjavnej neodôvodnenosti či svojvôle, čo by bolo možné konštatovať len v prípade, ak by sa natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení zákona, že by tým poprel jeho účel a význam (m. m. III. ÚS 264/05, I. ÚS 23/2010). Je zrejmé, že vo veci sťažovateľky sa všeobecné súdy nestotožnili s jej argumentmi, a teda odôvodnenie ústavnej sťažnosti je v zásade iba polemikou s právnymi závermi všeobecných súdov.

40. Ústavný súd v súvislosti s prejavom nespokojnosti sťažovateľky tiež poznamenáva, že nie je možné základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že orgán verejnej moci nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým

a s právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 114/09). Podstatou je, aby postup orgánu verejnej moci bol v súlade so zákonom, aby bol ústavne akceptovateľný a aby jeho rozhodnutie bolo možné kvalifikovať ako zákonné, preskúmateľné a nearbitrárne. V opačnom prípade nemá ústavný súd dôvod zasahovať do postupu a rozhodnutí súdov, a tak vyslovovať porušenie základných práv (obdobne napr. I. ÚS 50/04, III. ÚS 162/05).

41. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť preto možno považovať takú, pri ktorej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

42. Ústavný súd ďalej poznamenáva, že čl. 1 ods. 1 ústavy patrí medzi základné interpretačné pravidlá tvorby a aplikácie právneho poriadku Slovenskej republiky vyjadrujúce princíp právneho štátu a princíp právnej istoty. Uvedené základné, resp. všeobecné pravidlá a zásady nemajú charakter samostatne uplatňovaného práva. Ich porušenie možno namietat len súčasne s ochranou konkrétnych základných práv a slobôd zaručených ústavou (resp. medzinárodnou zmluvou). Keďže v tejto veci nebolo zistené porušenie v bode 1 uvedených práv sťažovateľky napadnutým rozsudkom krajského súdu ani napadnutým uznesením najvyššieho súdu, nemohlo dôjsť ani k porušeniu týchto základných interpretačných, resp. aplikačných pravidiel.

43. Z už uvedených dôvodov ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

44. Keďže ústavná sťažnosť sťažovateľky bola odmietnutá ako celok už pri jej predbežnom prerokovaní, rozhodovanie o jej ďalších návrhoch v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. októbra 2021

Libor DUEA
predseda senátu